

SJT's sikkerhetsseminar 27.10.2011

- ***“Akseptabel risiko - kan vi leve med den? Hvordan påvirker akseptkriterier valg av tekniske løsninger i T-banen.”***

Helge Holtebekk
Sikkerhetssjef Oslo T-banedrift AS

T-banen

- Frakter 80 mill passasjerer i året på 78 km trase
- I drift siden 1898
- Storulykkepotensiale anerkjent siden ???
- Ingen erfarte storulykker (trikkebrann på forløperen til Østensjøbanen unntatt).
- I 2003 fremhevet av DSB som en av Norges mest sannsynlige storulykkesarenaer.

Risikoanalyser i T-banen

- Strekningsanalyser som viser risikonivået uttrykt i dødsrisiko (matrise og PLL).
- Barriereanalyser basert på sikkerhetskritiske funksjoner (enkeltefeilanalyser). Brukes til S-merking.

Hovedrisikobilde

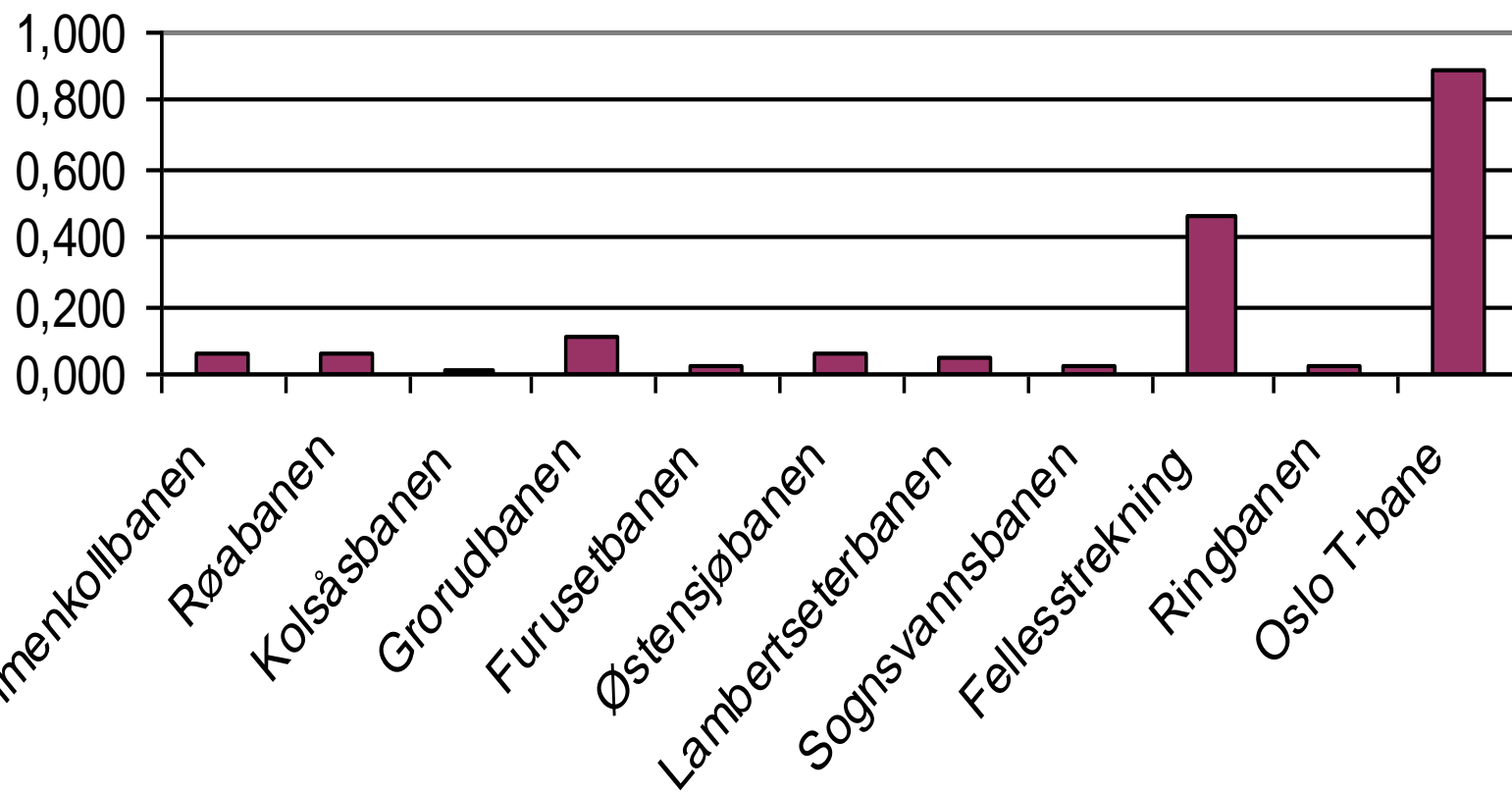
Påkjørsel av person

Bane:	Oslo T-bane			Etter tiltak					
Del av banen:	Hele banenettet			Litt farlig	Farlig	Kritisk	Meget kritisk	Katastrofalt	
				Mindre, ikke permanente personskader	Betydelig eller permanente skader	Alvorlig eller dødelig skade, 1 person	Alvorlig eller dødelig skade, 2 - 10 personer	Alvorlig eller dødelig skade, > 10 personer	
		Forventet kons. pr år h:		0.005	0.1	0.7	5	20	
h = Hendelser pr. personkilometer	Forventet frekv. pr år	Nedre	Øvre						
$h > 4^{*}10^{-9}$	5.2	1.7	9999.0						
$4^{*}10^{-9} > h > 4^{*}10^{-10}$	0.52	0.17	1.7	Avsporing; Smst obj; Skader i tog;		Påkjørsel;			
$4^{*}10^{-10} > h > 4^{*}10^{-11}$	0.052	0.017	0.17	Smst ->-;	Smst -<<; Flankekol.;	#Smst obj; Av-/på; Strøm;	#Flankekol.;		
$4^{*}10^{-11} > h > 4^{*}10^{-12}$	0.0052	0.0017	0.017				#Avsporing; #Smst ->-;	#Smst -<<;	
$4^{*}10^{-12} > h$	0.00052	0.000017	0.0017					#Smst ->-; #Smst -<<;	

Flankekollisjon

Sammenstøt med annet tog

PLL-verdi for hver bane og hele banenettet

Risikoanalysenes påvirkning av anskaffelser og nybygging

- Strekningsanalysene medførte prioritering av redusert brannrisiko og rømningsvei i togfront MX3000
- Flankekollisjonsrisikoen ga nye løsninger for flankebeskyttelse ved sporsammenløp
 - Ringbanen/Grorudbanen: Tidlig detektering med akseltellere
 - Sidespor på Kolsåsbanen: Doble spersperrer

Betydningen av analysene.

- Risikoen er dominert av menneskelige handlinger, primært fra tredjepart og reisende.
- Utløsende faktor for ulykker er ofte uaktsomhet eller ruspåvirkede handlinger fra "ikke-ansatte".
- Risikoen er dominert av manglende tekniske barrierer mot menneskelige feilhandlinger.

Risikoanalysenes påvirkning av tekniske løsninger

- Historisk: Gode ingeniører med god risikoforståelse lagde barrierer, men som ble fjernet over tid (effektivisering?).
- Nå: Standardløsninger velges ("hyllevare") med god pålitelighet. Risikoanalyser brukes til å velge riktige standarder og tekniske løsninger.

Risikoanalyser vs historiefortelling - hva virker?

- Enkeltepisoder er enklere å kommunisere.
- Enkelthistorier understreker risikobildet.
- Risikobildet gjør effekten av tilløpshistorier mer effektive.

27. oktober 2011

27. oktober 2011

Er akseptkriteriene dekkende?

- I kriterier behandles alle hendelsestyper likt.
- Samfunnet har mindre aksept for:
 - Storulykker
 - Ulykker som rammer barn
 - Ulykker de berørte selv ikke kan påvirke
- Dette gjør at beslutninger tas ved hjelp av tilleggskriterier til analysene

Hva ville vært forskjellig uten risikoforståelse?

- Planer for håndtering av storulykker og eskalerte ulykker.
- Brannforebyggende tiltak.
- Røykventilasjon.
- Kollisjonsbegrensende signalanlegg og rutiner.

Akseptkriterier som beslutningsstøtte

- Akseptkriterier er en modell.
- Risikoaksept stemmer ikke alltid med kriteriet, vi vektlegger
 - Storulykker
 - Egen mulighet til å medvirke
 - Barn vs voksne

Hva er T-banens sorte svane?

